

Sobre la decisió de tancar els Centres Educatius de Justícia Juvenil de Til·lers i Montilivi.

La decisió de tancar els centres educatius de Justícia Juvenil de Montilivi a Girona i Til·lers a Mollet del Vallès és una notícia preocupant.

Ja fa anys que des d'equipaments de salut mental es col·labora amb el sistema de Justícia Juvenil a diferents nivells. Un fèrtil treball interdisciplinari que ha permès compartir la tasca de promoure el desenvolupament dels i les adolescents que són denunciats al sistema de Justícia Juvenil i en què també es detecten les necessitats d'atenció en Salut Mental.

Per a molts d'aquests joves un internament en aquesta etapa de la vida es pot convertir en una de les últimes oportunitats de trobar una atenció que transformi les espirals autodestructives en les que es troben atrapats. Els mateixos joves ho han reconegut en ocasions "si no hagués entrat en el Centre ...".

El Centre Educatiu de Montilivi acompanya als nois i noies que viuen al voltant de Girona, la importantíssima funció de permetre que els processos educatius i terapèutics que l' internament catalitza per a ells, es desenvolupin pròxims al lloc on viuen. Aquesta és una condició necessària per a la seva maduració i la separació i la distància geogràfica no fan més que introduir més mal en els vincles que l'adolescent necessita per al seu desenvolupament. On compliran les seves mesures d'internament ara aquests joves?

El Centre educatiu de Til·lers des dels seus inicis com a centre d'Observació, recull en el seu funcionament allò que és essencial d'un model educatiu d'intervenció en Justícia Juvenil que concilia la funció de límit i sanció que la privació de llibertat suposa, amb l'aposta decidida per l'ajuda al creixement i la maduració dels adolescents interns. La llarga trajectòria d'aquest Centre i l'estabilitat del seu equip professional han propiciat un alt nivell de desenvolupament del coneixement i la capacitat dels professionals que l'integren. Til·lers acull adolescents i joves multi problemàtics que poden arribar a presentar situacions vitals d'extrema gravetat. Els ofereix respostes educatives i estratègies d'abordatge interdisciplinari en col·laboració amb altres equipaments que aconsegueixen instaurar en la majoria de casos processos en què es recuperen línies de desenvolupament bloquejades o s'inicia una maduració totalment nova per als nois. El treball mantingut pel centre al llarg de tants anys ha permès a més que el disseny i les reformes dels espais físics del Centre s'hagin anat adaptant de forma cada vegada més idònia a les característiques dels joves i els objectius plantejats

amb ells.

Til·lers representa en el mapa de recursos d'internament de justícia juvenil una peça insubstituïble entre els internaments de més llarga durada que acull el Centre Educatiu de l'Alzina a Palau-Solità i Plegamans i les mesures d'internament cautelars i de menor durada de Can Llupià a Barcelona. Un sistema que, al costat dels centres de Lleida i Girona, i els de règim obert i semiobert, configura un ventall de respostes diferenciades i ben integrades entre si que maximitza l'eficàcia de cadascuna d'elles, ja que s'ofereixen les alternatives necessàries als diferents perfils dels menors, a les característiques de les mesures i a les necessitats conjunturals de constitució dels grups d'internats.

Com es preservarà el capital humà que suposen uns equips professionals amb tanta formació i capacitació per atendre i tractar una població tan complexa i en la qual resulta tan vital una intervenció en l'adolescència? Com es reorganitzarà el sistema de centres d'internament perquè la desaparició de Til·lers i Montilivi no menyscabi més l'eficàcia de la resta amb la massificació o l'agrupació indiferenciada de menors? Estan amortitzades les instal·lacions creades per atendre unes necessitats tan específiques (entre elles la Unitat terapèutica de Tillers, altament especialitzada i construïda fa només sis anys).

Si les organitzacions humanes poguessin ser considerades com a organismes, la decisió de tancar aquests centres educatius podria tenir el sentit d'una autolesió que el propi sistema s'infringeix, i obligar-nos a pensar llavors de quin malestar pateix per fer-se una cosa així. Però sabem que les organitzacions són més complexes, es regeixen per persones i grups, les intencions dels quals no són unívokes. Criteris diferents, lògiques diferents, interessos enfrontats les conformen.

La decisió de tancar aquests centres s'emmarca en el context de les retallades pressupostàries que s'estan imposant en totes les àrees relacionades amb l'atenció a les persones (sanitat, educació, justícia, treball). Retalls que es presenten pels nostres governants com la conseqüència inevitable dels ajustos pressupostaris necessaris per a la supervivència econòmica dels nostres països.

És una idea que ha aconseguit instal·lar-se en la societat sense pràcticament debat ni anàlisi sobre la seva suposada veritat, ni per descomptat sobre les seves causes. D'altra banda la presa de decisions concreta a l'hora de reduir despeses (com en el cas del tancament dels Centres Educatius de Justícia o el tancament de l'Equip d'Atenció Precoç al Pacient en Risc de Psicosis l'any passat) es planteja amb manca de diàleg i participació sobre les diferents alternatives que hi hauria (robant un debat social del

que tots podríem sortir beneficiats) i esgrimint argumentacions; en moltes ocasions de caràcter simplista i amb manca d'informació objectiva i transparent. Les decisions concretes sobre les àrees a retallar haurien de poder beneficiar-se de la opinió dels professionals que coneixen bé el camp de treball i poden analitzar les conseqüències que la supressió de determinats serveis pot generar. Determinades decisions poden provocar en un futur un major i més elevat cost a diferents nivells, inclòs l'econòmic. La dels professionals és una opinió fonamentada que pot contribuir a fer més intel·ligent la decisió que finalment es prengui a través d'una exhaustiva anàlisi de les diferents alternatives que es poden plantejar i la forma d'executar-les.

A més a més, aquestes mesures no s'estan acompanyant de cap pla de futur que es proposi preservar l'essència del model i apuntar a la recuperació de la qualitat fins a la data aconseguida i a la que ara "inevitablement" hem de renunciar. Bàsicament perquè, en el sùmmum de la manipulació argumentativa i menystenint la intel·ligència de la ciutadania, es pot arribar a negar la minva de la qualitat provocada per les retallades, o en una doble negació arribar a afirmar (per descomptat sense explicar) que la "retallada " millorarà l'eficàcia del sistema.

Com l'artista i escriptor anglès John Berger descrivia fa ja sis anys, els nostres governants aixequen un "mur" de paraules per ocultar el "buldòzer" que està procedint al desmantellament d'estructures que al llarg de tantes dècades i amb tant esforç han anat construint les societats occidentals a favor d'una major consideració dels Drets Humans.

El mateix sistema de Justícia Juvenil del que estem parlant va néixer com a conseqüència directa del compromís que van adquirir diferents Estats membres de l'ONU (entre ells Espanya) amb la Convenció sobre els Drets dels Infants de 1989. Compromís que en base una sèrie de principis fonamentals¹ que es van derivar de la Convenció, va inspirar les reformes que es van seguir en el nostre sistema judicial a partir d'aquest moment i van generar gradualment el sistema de criteris i recursos per tractar i atendre la població menor d'edat que transgredeix la Llei que actualment coneixem.

Però no són bons temps per als Drets, o almenys això semblen creure els nostres governants que anteposen la importància dels Deutes (que la voracitat del propi sistema de Mercat Lliure es va encarregar d'estimular) i aprofiten la ocasió per

---

¹ el Principi de no Discriminació, el Principi de Privació de Llibertat com a últim recurs, el Principi de respecte al degut procés, el Principi de gradualitat o proporcionalitat, el Principi d'oportunitat i el Principi de justícia restaurativa o reparadora.

atemptar contra uns Drets que sempre han resultat molestos per als especuladors.

No perdem, però, l'esperança que la societat catalana, des de tots els seus estaments, afavoreixi les condicions perquè els ajustaments pressupostaris no suposin un retrocés en el camp dels Drets Humans, que constitueix els fonaments sobre els quals tots esperem seguir construint el progrés i el desenvolupament que tant anhelem.

Barcelona, juliol de 2012